

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE

ul. Stodólna 68,

87 - 800 Włocławek

tel.: (54) 230 46 29; (54) 230 46 58, e-mail: sekretariat@pcprwloclawek.pl

Włocławek, 2026-08-24

PC.V.070.48.2026

Fundacja Fabian Digital
ul. M. Kopernika 14
40-064 Katowice

W odpowiedzi na pismo z dnia 12.08.2026 r. znak: FFD-O/1/2026-2300-PS przesyłam stanowisko dotyczące projektowanych zmian w przepisach regulujących zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych, w szczególności w zakresie wyłączenia możliwości przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej. Niniejsze stanowisko zostało przygotowane z perspektywy doświadczeń wynikających z realizacji zadań pomocy społecznej, w tym pracy z osobami z niepełnosprawnościami, dziećmi i młodzieżą oraz rodzinami wymagającymi wsparcia z powodu trudnej sytuacji życiowej, zdrowotnej lub społecznej.

Nie kwestionując potrzeby zapewnienia rzetelności, wiarygodności i odpowiednich standardów przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych, należy zwrócić uwagę, że całkowite wyłączenie możliwości przeprowadzania egzaminów w formie zdalnej może prowadzić do powstania dodatkowych barier w dostępie do edukacji dla części uczniów. Z punktu widzenia pomocy społecznej szczególnie istotne jest, aby rozwiązania prawne dotyczące organizacji procesu edukacyjnego uwzględniały nie tylko formalną równość wszystkich uczniów, lecz również ich rzeczywiste możliwości korzystania z przysługujących im praw. Jednakowe wymagania organizacyjne nie zawsze prowadzą do faktycznie równych możliwości. W przypadku dziecka z niepełnosprawnością, przewlekłą chorobą, ograniczoną mobilnością, zaburzeniami lękowymi, trudnościami sensorycznymi lub innymi szczególnymi potrzebami, konieczność wielogodzinnego dojazdu do szkoły oraz zdawania egzaminu w nieznanym lub nadmiernie obciążającym środowisku może stanowić istotną barierę w samym przystąpieniu do egzaminu.

Szczegółnej uwagi wymaga wpływ projektowanych rozwiązań na dobrostan psychiczny dzieci i młodzieży. Dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi mogą wymagać przewidywalnych, dostosowanych do ich możliwości i ograniczeń warunków funkcjonowania. Dotyczy to w szczególności uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami ze spektrum autyzmu, trudnościami w funkcjonowaniu emocjonalnym, zaburzeniami lękowymi, przewlekłymi chorobami lub ograniczeniami wynikającymi ze stanu zdrowia. W takich przypadkach dodatkowe obciążenia związane z egzaminem, takie jak konieczność odbycia wielogodzinnej podróży, zmiany otoczenia, przebywania w nowym miejscu, kontakt z dużą liczbą osób, hałas, bodźce sensoryczne czy konieczność funkcjonowania poza bezpiecznym i znanym środowiskiem, mogą powodować zwiększenie poziomu stresu i lęku. Dla części dzieci sytuacja egzaminacyjna sama w sobie jest wydarzeniem silnie obciążającym emocjonalnie. Jeżeli zostanie ona dodatkowo połączona z koniecznością pokonania znacznej odległości, zmianą środowiska i rezygnacją z dotychczasowych, dostosowanych do potrzeb dziecka warunków, może dojść do nasilenia trudności emocjonalnych i obniżenia zdolności ucznia do zaprezentowania posiadanej wiedzy. Podobne zagrożenia zostały wskazane przez Rzeczniczkę Praw Dziecka, która zwróciła uwagę, że obowiązek zdawania egzaminów w siedzibie szkoły może wiązać się z wielogodzinnymi podróżami, wykluczeniem transportowym oraz zwiększeniem stresu i lęku, szczególnie w przypadku uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego i trudnościami sensorycznymi. Poczucie bezpieczeństwa dziecka powinno być traktowane jako istotny element prawidłowego funkcjonowania edukacyjnego. Nie powinno być ono utożsamiane wyłącznie z zapewnieniem fizycznego bezpieczeństwa podczas egzaminu.

Należy zwrócić również uwagę, że projektowane rozwiązanie może dotknąć dzieci, których stan zdrowia w istotny sposób ogranicza możliwość przemieszczania się. Dotyczy to między innymi uczniów:

- z niepełnosprawnościami ruchowymi i ograniczoną mobilnością;
- przewlekle chorych, wymagających regularnego leczenia lub rehabilitacji;
- pozostających pod opieką specjalistycznych placówek medycznych oddalonych od miejsca zamieszkania;
- z zaburzeniami psychicznymi lub emocjonalnymi, w przypadku których podróż i zmiana środowiska mogą powodować znaczące obciążenie;
- ze spektrum autyzmu oraz innymi trudnościami rozwojowymi i sensorycznymi;
- wymagających stosowania określonych urządzeń lub technologii wspomagających komunikację i funkcjonowanie;

- zamieszkujących na obszarach o ograniczonym dostępie do transportu publicznego.

W przypadku takich uczniów bariera transportowa może mieć charakter nie tylko ekonomiczny czy organizacyjny, lecz również zdrowotny i psychologiczny. Z perspektywy pomocy społecznej istotne jest także uwzględnienie sytuacji rodziny. Wielokrotne dojazdy dziecka do odległej placówki egzaminacyjnej mogą wymagać każdorazowego zapewnienia opieki osoby dorosłej, poniesienia kosztów transportu, organizacji zwolnienia z pracy przez rodzica lub opiekuna, a w przypadku dzieci wymagających szczególnej opieki – również organizacji odpowiednich warunków medycznych i rehabilitacyjnych. Może to prowadzić do zwiększenia obciążenia opiekuńczego rodzin.

Istotną kwestią jest rozróżnienie pomiędzy formalnie jednakowymi zasadami dla wszystkich uczniów a rzeczywistą możliwością skorzystania z prawa do edukacji. Ustalenie jednego sposobu przeprowadzania egzaminu może zapewniać jednolitość procedury, jednak w przypadku uczniów o zróżnicowanych potrzebach zdrowotnych i rozwojowych może nie zapewniać faktycznie równych warunków dostępu do edukacji. W przypadku dzieci ze szczególnymi potrzebami właściwe wydaje się poszukiwanie takich rozwiązań, które z jednej strony zagwarantują rzetelność i wiarygodność procesu egzaminacyjnego, z drugiej zaś nie będą prowadziły do wykluczenia uczniów, którzy z przyczyn niezależnych od siebie nie są w stanie bezpiecznie i realnie skorzystać z egzaminu przeprowadzanego wyłącznie w formie stacjonarnej. W tym kontekście zasadne wydaje się rozważenie modelu, w którym forma zdalna nie byłaby rozwiązaniem powszechnym, lecz stanowiłaby możliwość zastosowania w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po spełnieniu określonych warunków i z zachowaniem odpowiednich zabezpieczeń.

Ewentualne ryzyko nieprawidłowości związanych z przeprowadzaniem egzaminów zdalnych powinno być ograniczane poprzez odpowiednie procedury kontrolne, a nie poprzez całkowite wyeliminowanie tej formy egzaminowania. Zasadne byłoby rozważenie wprowadzenia precyzyjnych kryteriów, których spełnienie umożliwiłoby przeprowadzenie egzaminu w formie zdalnej, w szczególności w sytuacji, gdy:

- stan zdrowia lub niepełnosprawność ucznia istotnie utrudnia albo uniemożliwia dojazd do szkoły;
- odbycie podróży wiązałoby się z istotnym zagrożeniem dla zdrowia lub dobrostanu psychicznego dziecka;
- uczeń wymaga przebywania w środowisku dostosowanym do jego szczególnych potrzeb;
- miejsce zamieszkania ucznia oraz ograniczenia transportowe powodują nieproporcjonalne trudności w dotarciu do szkoły;

- uczeń korzysta z edukacji domowej z powodu szczególnej sytuacji zdrowotnej, rodzinnej lub rozwojowej.

Procedura egzaminu zdalnego powinna zapewniać odpowiedni poziom wiarygodności, między innymi poprzez jednoznaczną weryfikację tożsamości ucznia, wykorzystanie zabezpieczonych narzędzi teleinformatycznych, możliwość rejestracji przebiegu egzaminu, odpowiednie zasady nadzoru oraz dokumentowanie jego przebiegu. Takie rozwiązanie pozwalałoby zachować standardy rzetelności egzaminacyjnej, a jednocześnie uwzględniać indywidualną sytuację dziecka.

Mając na uwadze powyższe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku negatywnie ocenia wprowadzenie bezwzględnego zakazu przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych w formie zdalnej w sytuacji, w której nie przewidziano możliwości zastosowania odstępstwa ze względu na szczególną sytuację zdrowotną, niepełnosprawność, szczególne potrzeby edukacyjne lub inne obiektywne przeszkody uniemożliwiające dziecku bezpieczne przystąpienie do egzaminu w formie stacjonarnej.

W ocenie pracowników tut. Centrum projektowane rozwiązania powinny zostać ponownie przeanalizowane pod kątem ich wpływu na:

- dobrostan psychiczny dzieci i młodzieży;
- poczucie bezpieczeństwa uczniów ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi;
- sytuację dzieci z niepełnosprawnościami i przewlekłymi chorobami;
- rzeczywistą dostępność edukacji dla uczniów zamieszkujących na terenach o ograniczonej dostępności transportowej;
- sytuację rodzin sprawujących opiekę nad dziećmi wymagającymi szczególnego wsparcia;
- ryzyko pogłębiania nierówności i wykluczenia edukacyjnego.

Mając na uwadze powyższe, zasadne jest odstąpienie od rozwiązania polegającego na całkowitym zakazie przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych w formie zdalnej oraz wprowadzenie możliwości zastosowania tej formy w szczególnie uzasadnionych przypadkach, zwłaszcza w odniesieniu do uczniów z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych oraz innych dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi.